

Додаток
до наказу начальника обласної
військової адміністрації
від 21.10.2024 № 230/2024-н

ЗВІТ
про хід виконання у 2023 році Програми розвитку туризму
Хмельницької області на 2021-2025 роки

Програму розвитку туризму Хмельницької області на 2021-2025 роки (далі – Програма) затверджено рішенням обласної ради від 15 вересня 2021 року № 53-6/2021.

Протягом 2023 року фінансування заходів Програми здійснювалося за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

Враховуючи виклики сьогодення, реалізацію частини завдань, передбачених Програмою, у 2023 році не було виконано у повному обсязі. Проте, завдяки адаптації до нових умов і зусиллям усіх учасників туристичного процесу, внутрішній туризм почав відновлюватися, місцеві жителі та жителі інших регіонів України почали активніше, ніж у 2022 році, відвідувати Хмельниччину, що позитивно вплинуло на наповненість готелів, ресторанів та туристичних атракцій. Розробка нових туристичних маршрутів, які включають історичні пам'ятки, музеї та природні заповідники, проведення культурних фестивалів, ярмарків та інших заходів, облаштування туристичних об'єктів та прилеглих до них територій сприяли залученню місцевих і зовнішніх туристів.

Програмою передбачено реалізацію завдань за шістьма напрямками:

Стан виконання завдання І “Створення ефективної системи промоції туристичного потенціалу Хмельницької області”.

З метою популяризації туристичних об'єктів у громадах області формувалися паспорти туристичних об'єктів, виготовлялися інформаційні буклети, туристичні путівники.

Кам'янець-Подільською територіальною громадою сформовано паспорти таких туристичних об'єктів: Вірменська криниця, Виставкова зала, Галерея мистецтв, Укриття для музеєфікації першої кам'янецької бруківки, Вірменський торговий будинок, Будинок польського магістрату, Старий Замок. У 2024 році заплановано 3-Д сканування об'єкта Старий Замок.

Славутською територіальною громадою видано буклети, брошури та підготовлено до друку інформаційний довідник для туриста “Славути історична”. Полонською територіальною громадою виготовлено презентаційно-поліграфічну продукцію – каталог виставки “Археологічна школа “Літописне місто “Полонне”, Старокостянтинівською територіальною громадою відзнято відеоролик “Відчуй серцем”.

У місті Полонне проведено престур для телеканалу “Інтер”. Створено чотирьохсерійний вебфільм “Літописне місто Полонне”, у Староушицькій територіальній громаді відзнято художній фільм “Фосфор”. Кам’янець-Подільською міською радою у співпраці з Асоціацією журналістів та спільно з Асоціацією міст України було проведено престур для 13 представників медіа з усієї України на тему: “Громади Хмельниччини в умовах воєнного стану. Виклики та вікна можливостей”. У рамках проведення заходів обговорено міжконфесійну толерантність та економічні виклики для громади під час війни, історико-архітектурну спадщину в контексті економічного розвитку та створення інфраструктури, а також інтеграцію внутрішньо переміщених осіб у громаду.

Також для підвищення популяризації області як туристичного регіону постійно оновлювався офіційний сайт туристично-інформаційного центру “khmel.travel” та активно функціонували сторінки у соцмережах Instagram та Facebook, відбулася презентація YouTube каналу “Спадок Ізяславщини” та сайту КЗК “Історико-культурного центру-музею “Старий Костянтинів”. Особлива увага громад області зверталася на рекламу туристичних продуктів та послуг.

Протягом звітнього періоду проведено низку тематичних заходів, зокрема, виставки, благодійні концерти на підтримку ЗСУ, фестивалі-конкурси, проекти з підтримки нематеріальної культурної спадщини, мистецькі проекти, акції та інші заходи, які сприяли розвитку туристичної галузі області.

У місті Хмельницький проведено низку заходів, зокрема: гру-знайомство з містом для дітей внутрішньо переміщених осіб з організації “СпівДія Діти”, 39 екскурсій містом, у тому числі 29 благодійних, благодійну інтерактивну квест-екскурсію містом “Проскурів комерційний” у партнерстві з молодіжною спільнотою UFuture Teens, вечір тематичної поезії любові до рідного краю та подорожей Хмельниччиною, дитячі майстер-класи з розпису печива з Хмельницькою символікою, виготовлення виробів з полімерної глини (магніт та брелок), малювання листівок “Хмельницька сакура”; онлайн-вікторин у мережах Instagram та Facebook.

Державним історико-культурним заповідником “Самчики” організовано експозиції за межами заповідника: “Скарби Заповідника”, “Цікавинки маєтку “Самчики”, у Хмельницькій обласній бібліотеці для дітей ім. Т.Г. Шевченка, “Подорожні нотатки” у Хмельницькому обласному художньому музеї з нагоди 85-ї річниці з дня народження художника Бориса Шнайдера, уродженця Хмельниччини та 85-річчя з дня заснування Хмельницької області, “Самчиківський розпис” до Дня Української Державності, який проведено поблизу Хмельницького обласного науково-методичного центру культури та мистецтв, “Традиційний народний одяг південно-східної Волині” у Старокостянтинівській центральній бібліотеці. Крім того, проведено культурно-масові заходи: літературно-мистецький конкурс читців-декламаторів поезії Т.Г. Шевченка “Поетичне слово Великого Кобзаря”, літературно-поетичні читання “Квітковий маєток” за участі поетів та літераторів Хмельниччини, творчу зустріч з українським поетом, Президентом Асоціації українських письменників, лауреатом Національної

Премії України ім. Т. Шевченка Тарасом Федюком, пленарний живопис художників Хмельниччини на теренах заповідника та виставку творчих робіт майстрів.

З метою розширення туристичних можливостей та маршрутів Кам'янець-Подільською міською радою проведено зустріч із представниками населених пунктів, що входять до громади. У червні 2023 року представники Кам'янець-Подільської міської ради взяли участь у туристично-економічному форумі, організаторами якого були Уманська міська рада та Агенція Регіонального Розвитку Таврійського об'єднання територіальних громад. Створено єдину платформу “Створено в Кам'янці”, яка об'єднала місцевих виробників та майстрів, представників креативних індустрій з метою промоції їх діяльності, інформаційної підтримки та проведення спільних заходів: форумів, навчань, тренінгів та майстер-класів. У майбутньому планується функціонування зазначеної платформи в якості маркетплейсу. У рамках спільного проєкту Кам'янець-Подільської міської ради, центру політичних студій та аналітики “Ейдос” “Друкарня змін” передбачено створення кластеру креативних індустрій, який може стати ще одним потужним туристичним магнітом у регіоні. Проведено низку освітніх форумів, воркшопів, лекцій, серед яких “Ринок крафтових продуктів: інструменти розвитку та шляхи просування”, “Крафт: юридично-правове поле та ефективні механізми продажів”, семінар-практикум “Craft and NoReCa”, “Vinum et pro vinum”, які сприятимуть розвитку туристичної галузі.

У співпраці з Вінницькою міською радою в окремих територіальних громадах області реалізовується проєкт “Camino Podolico” – культурно-туристичний пішохідний або велосипедний маршрут Вінниця – Кам'янець-Подільський, який проходить через населені пункти Вінницької та Хмельницької областей, зокрема Зіньків, Вінківці, Маліївці, Дунаївці та м. Кам'янець-Подільський. У червні 2023 року маршрут Camino Podolico було включено до Європейської федерації шляху Святого Якова. Ведеться робота щодо продовження маршруту з м. Кам'янець-Подільський до с. Завалля Кам'янець-Подільського району на Тернопільщину, що дозволить повноцінно інтегрувати об'єкти культурної спадщини, розташовані у сільській місцевості до загальних туристичних маршрутів області.

На базі комунального закладу “Палац культури міста Нетішина” проведено конкурси та фестивалі регіонального і всеукраїнського рівнів, а саме: “Нетішинська коляда” та відкритий фестиваль-конкурс мистецтв творчої молоді “Срібне сяйво”, регіональний фестиваль-конкурс вокально-інструментальних ансамблів “Живий звук”, Всеукраїнський фестиваль-конкурс аматорського театрального мистецтва “Золота маска”, онлайн екскурс “Нас єднає Хмельницька земля”, виставку-інсталяцію “Туризм для здоров'я і душ” та регіональний фестиваль фольклору “Нетішинські гостини”. Протягом року у закладі організовано 26 виставок, 31 лекцію, проведено 71 масовий захід, науковцями музею підготовлено до друку 65 публікацій. За звітний період проведено 245 екскурсій, які відвідали 13005 осіб.

Стан виконання завдання II “Розвиток туристичної інфраструктури”.

Задля розвитку туристичної сфери на території Хмельниччини розпочато проведення інтеграції об’єктів культурної спадщини і територій у туристичні маршрути області. Стратегію розвитку туристичної галузі підтримують музеї міст та селищ громад, в яких протягом року проводяться різноманітні заходи, що сприяють популяризації культурної спадщини краю.

Зокрема, на території Деражнянської територіальної громади до Міжнародного Дня пам’яток та історичних місць проведено тематичну екскурсію “Палацопаркові ансамблі Деражнянщини XIX-XX ст.” щодо історії архітектурної спадщини громади, уперше проведено спільний мистецький захід міського історичного музею та дитячої школи мистецтв під назвою “Архітектурна перлина нашого міста” за участю вихованців школи, запроваджено тематичну екскурсію “Традиційно-побутова культура українського села у XIX-початку XX століття”.

З метою розвитку потенціалу туристичних магнітів області розроблено та успішно реалізуються автобусні та пішохідні туристичні маршрути, а саме: “Китайгородська дорога часу”, піший тур “Таємниці семи морів”, “Таємниці Золотої долини” (Китайгородська територіальна громада), “Резиденція графа Сцибора-Мархоцького”, виноробня “KALUS WINERY”, костел святого Яна Непомука (Новоушицька територіальна громада), “Кармелюкова гора”, маршрут Товтрами “Чотири кавалери”, “Нігинські Товтри”, “Нігинські печери” (Гуменецька територіальна громада), пішохідний маршрут Camino Podolico (Маківська територіальна громада), “Шляхами семи народів”, “Таємниці сакрального Кам’янця”, “Кам’янець ремісничий” (Кам’янець-Подільська територіальна громада), зелений маршрут “Легенди Пониззя” (Староушицька територіальна громада), до пам’ятки Національного значення “Траянів вал”, у межиріччі Збруча та Смотрича; староруське городище, залишене слов’янським населенням, виявлене в кінці XIX ст. (села Кузьмин, Великий Карабчіїв, Підлісний Олексинець Городоцька територіальна громада), “Марусин камінь” (с. Великий Олександрів Віньковецька територіальна громада), “Сивоволосі свідки давнини” (Хмельницький – Сатанів) Сатанівської територіальної громади, “Шляхетний уїк-енд” (Хмельницький – Маліївці), “Духовні скарби Хмельниччини” (Підлісний Мукарів – Чорнокозинці), “Стежками ОУН і УПА на Дунаєвеччині”, “Таємничі водоспади р. Студениця”, “Поза зоною досяжності” (Дунаєвецька територіальна громада), “Синьоока Волинь” Старокостянтинів – Самчики (Старокостянтинівська територіальна громада), “Подільська Венеція” Меджибіж – Летичів – Головчинці (Меджибіжська територіальна громада), “На гостину до Потоцьких” Антоніни – Хмельницький (Антонінська територіальна громада), “Стежками Василя Кравчука”, “Джерела стопи Божої Матері”, “Земля – наш спільний дім” (Ізяславська територіальна громада). У містах Деражня, Нетішин, Хмельницький, Кам’янець-Подільський та громадах області проведено піші та виїзні екскурсії для учнів місцевих шкіл.

Дунаєвецькою міською радою налагоджено співпрацю з Барською та Вінницькою міськими радами у рамках проєкту “Camino Podolico: Подільський шлях святого Якова”.

Громадами області та стейкхолдерами регулярно здійснювався благоустрій туристичних маршрутів з метою підвищення привабливості території.

Новоушицькою територіальною громадою спільно із Струзьким лісництвом ДП “Новоушицьке лісове господарство” та “Браїлівське лісництво” облаштовано відпочинкову зону, придорожній рекреаційний пункт, встановлено огорожі, альтанки, столи, лавочки, гойдалки, мангали, дитячий майданчик, панно, місце для збору сміття, вбиральня, стоянка для автомобілів, проведено грейдеравання доріг загального користування до туристичних об’єктів с. Куражин та до річки Дністер.

Для зручності та обізнаності туристів у Старокостянтинівській територіальній громаді встановлено двомовні туристичні вказівники, інформаційні стенди.

У 2023 році Національним природним парком “Подільські Товтри” (далі – Парк), на рекреаційній ділянці “Давня Бакота” побудовано візит-центр та завершено роботи з його облаштування. Збудовано підвісну дерев’яну еколого-пізнавальну стежку “Водно-болотне угіддя “Бакотська затока” з двома оглядовими майданчиками, протяжністю 500 метрів. Стежку промарковано, вздовж неї встановлено вказівники та інформаційні стенди, у тому числі двомовні та з шрифтом Брайля. На одному з оглядових майданчиків встановлено оглядовий бінокль, 3-Д модель Бакотської затоки та інтерактивну книгу “Затоплені села” (двомовна). На території рекреаційної ділянки встановлено інформаційні безпекові таблички, облаштовано нову локацію “Тиха Бакота”. Розроблено і запущено систему аудіогідів.

Загалом у Парку функціонує чотири рекреаційні ділянки: “Давня Бакота”, “Сокіл”, “Студениця” та “Теремці”. На кожній з ділянок проведено благоустрій та покращено рекреаційну інфраструктуру.

У 2023 році на рекреаційній ділянці “Сокіл” проведено благоустрій місць для короткострокового відпочинку та проживання, паспортизовано пляж, збудовано пірс та роздягальні. Облаштовано спортивний майданчик, встановлено камери відеонагляду. Також оновлено інформаційні стенди та аншлаги, встановлено ємності для роздільного збору твердих паливних відходів.

У 2023 році розроблено 11 екологічних стежок та еколого-пізнавальних маршрутів, 4 водні маршрути. Для відвідувачів видрукувано путівники та інформаційні буклети. Активно ведеться спільна рекреаційна діяльність, налагоджено тісну співпрацю з компаніями Glamping.ua, “Санта Бакота”, “Terra Podolica” та інші. Проведено обмін досвідом у рекреаційній та туристичній сферах з іншими установами природньо-заповідного фонду, налагоджено співпрацю з туристичними агенціями та туроператорами.

Сільський та зелений туризм розглядається як найбільш перспективний напрям розвитку сільських територій, оскільки дозволить вирішити низку

соціально-економічних проблем, забезпечити збільшення реальних доходів селян за рахунок реалізації сувенірної продукції, розроблення туристичних маршрутів, надання екскурсійних і додаткових послуг.

Так, у Староушицькій територіальній громаді найбільшого розвитку набули сільський та зелений туризм. Функціонує більше 40 зелених садиб, які надають послуги у сфері туризму. Продовжують активну роботу “Дім мандрівника” (садиба у с. Гораївка) для туристів пропонується зелений маршрут “Легенди Пониззя”, “Бакота мистецька”. Для розвитку спортивного туризму використовуються квадроцикли, активно розвивається дельтапланеризм, парапланеризм, парусні види спорту та проводяться велотури, літня та зимова рибалка, підводне полювання. Безліч можливостей для активного відпочинку на воді пропонують власники Хаусботу.

Вдалим доповненням розвитку зеленого туризму на території Кам’янець-Подільського району є гостротуризм: вино, пиво (виноробня Богдана Павлія Bogdan’s Winery (с. Гораївка), виноробня “Bohdan's Winery”), перше крафтове бакотське пиво (“Bakota Pumpkin Ale”), чай (селище Стара Ушиця), сири (ТОВ “МІЛК СТРИМ”, Еко-ферма LACON), мед (Миколина пасіка с. Крушанівка, родинна пасіка Костинюків с. Лисківці, “МЕДОВА БАКОТА” у селі Гораївка).

Стан виконання завдання III “Покращення доступності до туристичних об’єктів області”.

Формування цілісної системи туристичних шляхів області із сучасною інфраструктурою, узгодження планів ремонту та будівництва доріг, у тому числі велоспоріжок області, є беззаперечною частиною розвитку галузі туризму.

У м. Хмельницький облаштовано двосторонню велоспорішохідну доріжку від вул. Озерної до вул. Панаса Мирного загальною протяжністю 2212 м, проведено поточний ремонт частини велоспоріжки на Проспекті Миру протяжністю 17,2 м, відновлено покриття тротуару та облаштовано велосипедну та пішохідну доріжки по вул. Свободи загальною площею 330 м, протяжність велоспоріху – 220 метрів.

Покращенню розвитку туристичної галузі сприяло проведення реконструкції та капітального ремонту частини автомобільної дороги загального користування місцевого значення О0230819 Грушка – Чабанівка, капітального ремонту дорожнього покриття по вул. Миколи Микитюка у м. Ізяслав та капітального ремонту дорожнього покриття і тротуарів із влаштуванням водоскидних трубчастих переїздів, влаштуванням пляжної зони у межах прибережної захисної смуги, а також місця для зупинки транспортних засобів по вул. Збручанська у селищі Сатанів.

З метою покращення проїзду дорогами загального користування області підрядними організаціями забезпечено виконання заходів, спрямованих на істотне підвищення рівня безпеки дорожнього руху, зокрема проведено роботи з ліквідації ямковості, встановлення та заміни дорожніх знаків, встановлення та ремонту дорожнього огороження, нанесення дорожньої розмітки та розмітки

пішохідних переходів, роботи з благоустрою та озеленення у межах смуги відведення доріг тощо.

За звітний період на капітальний та поточний ремонти вулиць та доріг комунальної власності спрямовано 489,1 млн грн, витрати на утримання об'єктів дорожньо-мостового господарства становили 365,6 млн гривень. За рахунок цих коштів відремонтовано 3727,8 тис. кв. м дорожнього покриття, на 1,7 км збільшилася протяжність велосипедних доріжок з твердим покриттям.

На виконання робіт з ремонту мереж зовнішнього освітлення населених пунктів спрямовано 50,5 млн гривень. Витрати на утримання об'єктів зовнішнього освітлення становили 53,6 млн гривень. За рахунок цих коштів виконано ремонт повітряних мереж зовнішнього освітлення протяжністю 174 км, на 6,6 тис. збільшено кількість світлоточок, проведено заміну та встановлення світлоточок на економні світлодіодні джерела світла, кількість яких збільшилася на 10,6 відсотка.

Модернізація матеріальної бази туристичної індустрії, у тому числі через забезпечення доступних умов відвідування туристичних закладів для осіб із обмеженими фізичними можливостями сприяє підвищенню рівня привабливості, конкурентоспроможності регіонального туристичного продукту, створення рівних умов для осіб з обмеженими можливостями.

У м. Хмельницький при проведенні робіт з поточного та капітального ремонту, утримання дорожньої інфраструктури міста, у тому числі парків та скверів, забезпечено доступність для осіб з обмеженими фізичними можливостями, зокрема облаштовано пониження бордюрного каменю на пішохідних переходах, на з'їздах з тротуарів – тактильну плитку для осіб з вадами зору.

Стан виконання завдання IV “Упровадження в туристичній сфері сучасних інформаційних технологій”.

Інновації в туризмі є невід'ємною умовою підвищення конкурентоспроможності, збільшення обсягу споживання туристичних послуг, формуванню сприятливого туристичного іміджу. Одним із нововведень сучасної туристичної індустрії є віртуальний туризм. Такі види туризму, як культурно-пізнавальний, етнічний, побутовий, історичний, пізнавальний, культовий, ностальгічний, цілком можуть бути використані для характеристики віртуальних подорожей. Зазначений віртуальний тур презентує майже кожна громада області, наповнюючи ними свої туристично-інформаційні сайти.

Інформацію про туристичні можливості області відображено на сенсорних інформаційних кіосках м. Хмельницький.

У 2023 році Кам'янець-Подільською, Славутською та Дунаєвецькою територіальними громадами виготовлено та встановлено інформаційні стенди з QR-кодами, за допомогою яких туристи самостійно можуть ознайомитися з історією пам'ятки.

Стан виконання завдання V “Інституційне забезпечення розвитку туристичної галузі в області”.

Підтримка і консолідація профільної туристичної діяльності, розширення географії туристичних потоків, активізація туристичного бізнесу, проведення моніторингу інвестиційних пропозицій щодо розбудови туристичної інфраструктури в регіоні є запорукою конкурентоспроможного функціонування малого і середнього бізнесу.

Комунальне підприємство “Хмельницький туристично-інформаційний центр” налагоджує партнерство з місцевими громадами та розробляє нові цікаві продукти (сувенірна продукція та туристичні атракції) для розвитку туризму у місті.

Староушицькою селищною радою у квітні 2023 року засновано комунальне підприємство “Туристичний інформаційний центр”, основну діяльність якого спрямовано на розвиток туризму.

З метою напрацювання стратегії розвитку туризму Кам’янець-Подільською територіальною громадою, у рамках реалізації проєкту “Друкарня змін” ведеться інвентаризація наявних об’єктів туристичної інфраструктури громади. Завершення заходів з інвентаризації та аудиту стану наявних туристичних ресурсів планується до кінця 2024 року.

Щороку Кам’янець-Подільська міська рада формує інвестиційний паспорт громади про наявні інвестиційні проєкти, у тому числі й об’єкти туристичної інфраструктури, серед яких створення на базі пам’ятки архітектури національного значення XVI ст. “Кушнірська башта” комплексу, який формуватиме тематичний заклад ресторанного господарства, та мініброварню, створення міжнародного відновлюваного екоцентру на базі пам’ятки архітектури національного значення XVIII ст. “Казарми фортеці”.

З метою заохочення інтересу учнівської та студентської молоді до вивчення історії краю, культурних особливостей та популяризації туристичних місць за ініціативи Хмельницького національного університету за підтримки Департаменту освіти та науки обласної державної адміністрації, Департаменту освіти та науки Хмельницької міської ради, Хмельницького обласного центру краєзнавства, туризму та екологічного виховання учнівської молоді, а також туристичних агенцій відбувся конкурс презентацій туристичних локацій України “Uni-TourChallenge2023” серед здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти. На конкурс було представлено 24 презентації (99 учасників-здобувачів закладів загальної середньої, позашкільної, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти).

Зкладами вищої та фахової передвищої освіти, зокрема Хмельницькими кооперативним торговельно-економічним інститутом, університетом управління та права імені Леоніда Юзькова, гуманітарно-педагогічною академією та Відокремленим структурним підрозділом “Хмельницький торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету”

розроблено та впроваджуються туристично-відпочинкові тури для учасників освітнього процесу закладів освіти у співпраці із туристичними агенціями Хмельницької області.

Закладами освіти області, які здійснюють підготовку фахівців за спеціальністю “Туризм”, організовано навчальні курси з метою опанування професії туристичного гіда (за можливості із знанням іноземної мови).

Стан виконання завдання VI “Забезпечення захисту і безпеки туристів”.

З метою надання своєчасної та оперативної допомоги туристам, які опинилися у надзвичайній ситуації та/або постраждали під час подорожі, забезпечення охорони публічної безпеки і порядку на території області в середньому щодобово залучається 420 працівників поліції у складі 210 нарядів поліції, з них: 340 працівники поліції у складі 150 автопатрулів та 80 працівників поліції у складі 60 піших нарядів.

Особлива увага з питань надання допомоги звертається під час літнього оздоровчого сезону. З цією метою проводяться профілактичні заходи, спрямовані на запобігання вчиненню правопорушень у місцях літнього відпочинку, оздоровлення дітей та дорослих. Під час літнього сезону у зонах відпочинку громадян з найбільш складною оперативною обстановкою, місцях відпочинку на узбережжях річок та водоймищ проводяться профілактичні відпрацювання з метою виявлення та вилучення з цих місць осіб, схильних до вчинення злочинів та іншого антигромадського елементу

У 2023 році надзвичайних подій за участю туристів на території області в інформаційно-комунікаційній системі Інформаційний портал Національної поліції України не зареєстровано.

Цілодобово функціонує телефонна служба оперативного реагування Кам’янець-Подільської міської ради “1505”. Будь-хто може отримати своєчасну та кваліфіковану підтримку та допомогу.

У разі виникнення надзвичайних подій за участю туристів, працівниками Головного управління Національної поліції в Хмельницькій області, відповідно вживатимуться заходи із своєчасного та оперативного надання допомоги.

Начальник управління
інфраструктури обласної
військової адміністрації

Микита ДРУПОВ